

Vlaanderen
is materiaalbewust

LEIDRAAD HANDHAVING BIJ ASBESTINCIDENTEN

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

OVAM

LEIDRAAD
HANDHAVING BIJ
ASBESTINCIDENTEN

publicatiedatum / 31.07.2023

DOCUMENTBESCHRIJVING

1 <i>Titel van publicatie:</i> Leidraad handhaving bij asbestincidenten	2 <i>Verantwoordelijke Uitgever:</i> OVAM - asbest@ovam.be
3 <i>Wettelijk Depot nummer:</i> D/2022/5024/01	4 <i>Trefwoorden:</i> handhaving, toezicht, milieuhandhaving, asbestincidenten, toezichthouder milieu, DABM
5 <i>Samenvatting:</i> Deze brochure is een praktische gids voor de lokale toezichthouders van steden en gemeenten, van intergemeentelijke verenigingen en van politiezones bij de handhaving van de Vlaamse milieuwetgeving. Ze focust specifiek op milieuovertredingen door onzorgvuldig handelen of incidenten met asbestmaterialen. Deze leidraad biedt handvaten om als toezichthouder zelf een handhavingstraject op te zetten.	
6 <i>Aantal bladzijden:</i> 36	7 <i>Aantal tabellen en figuren:</i> /
8 <i>Datum publicatie:</i> februari 2023	9 <i>Prijs*:</i> /
10 <i>Begeleidingsgroep en/of auteur:</i> Sven De Mulder, Annelies D'Hollander, Saartje Sonck, Liesbet Rommens	11 <i>Contactpersonen:</i> Annelies D'Hollander
12 <i>Andere titels over dit onderwerp:</i> /	

U hebt het recht deze brochure te downloaden, te printen en digitaal te verspreiden. U hebt niet het recht deze aan te passen of voor commerciële doeleinden te gebruiken.

De meeste OVAM-publicaties kunt u raadplegen en/of downloaden op de OVAM-website:

ovam.vlaanderen.be

* Prijswijzigingen voorbehouden.

INHOUD

1	INLEIDING.....	6
2	Het Vlaamse asbestafbouwbeleid.....	7
2.1	Situering	7
2.1.1	Verweringsproblematiek	7
2.1.2	Asbestveilig Vlaanderen 2040	7
2.2	Asbestinventarisatie en het asbestattest	8
2.3	Beheers- en verwijderplichten, en verboden handelingen	9
2.3.1	Beheers- en verwijderplichten	9
2.3.2	Verboden handelingen	9
3	Wetgeving over asbest.....	10
3.1	Federale wetgeving welzijn op het werk	10
3.1.1	Bescherming werknemers: Codex over het Welzijn op het Werk	10
3.1.2	In het kort	10
3.1.3	Toezicht: Regionale Directies TWW – Fod Waso, Arbeidsinspectie	11
3.2	Vlaamse milieuwetgeving	12
3.2.1	Vlarem II	12
3.2.2	Materialendecreet en Vlarem	13
3.2.3	Vlarebo	14
3.2.4	Toezicht: lokale en gewestelijke toezichthouders	14
3.3	Europees: REACH Verordening (EG) nr. 1907/2006	15
3.4	Nieuwe gemeentewet	15
4	HANDHAVING: STAP VOOR STAP	16
4.1	De melding van een asbestincident	17
4.2	Controle ter plaatse en vaststellen van de feiten	17
4.2.1	Werknemers betrokken?	17
4.2.2	Asbesthoudend of niet: het concept asbestverdacht	17
4.2.3	Toegang tot binnenmilieu	18
4.2.4	Opmaak pv	19
4.3	Maatregelen	20
4.3.1	Stopzetten van de activiteiten met een veiligheidsmaatregel	20
4.3.2	Risicobeheer of sanering met een bestuurlijke maatregel	20
4.3.3	Hoorzitting	21
4.4	Goed om weten	22
4.4.1	Toekomstige wetgeving betreffende strafrechtelijk verhoor	22
4.4.2	De aansprakelijkheid van de toezichthouder	22
4.4.3	De benadeelde partij - schadevergoeding	22
5	VOORBEELDCASES.....	23
5.1	MELDING VAN ASBESTDAK OF -GEVEL IN SLECHTE STAAT, ONTBREKEN VAN DAKGOOT EN/OF AFDRUIPZONES MET VERONTREINIGING BIJ DE BUREN OF IN DE OMGEVING	23

5.2	HET ONTMOSSEN OF REINIGEN VAN ASBESTHOUDENDE DAK- EN GEVELBEKLEDING	26
5.3	HET PLAATSEN VAN ZONNEPANELEN OF ANDERE CONSTRUCTIES OP EEN ASBESTDAK OF -GEVEL	28
5.4	INSLUITEN VAN ASBESTMATERIALEN	29
5.5	HET ACHTERLATEN OF HERGEBRUIKEN VAN ASBESTHOUDENDE AFVALSTOFFEN OP EIGEN TERREIN	30
5.6	ONZORGVULDIGE SLOOP OF AFBRAAK	31
5.7	ACCIDENTEEL AANTREFFEN ASBESTHOUDENDE MATERIALEN TIJDENS GRAAFWERKEN IN PUIN OF GROND (OORSPRONG ONBEKEND)	32
5.8	BOUWPUIN (GRANULATEN MET ASBESTHOUDEND MATERIAAL) WORDT AANGEBRACHT OP EEN TERREIN	34
5.9	CASE 9: GROND MET ASBESTHOUDENDE MATERIALEN WORDT AANGEBRACHT OP EEN TERREIN	35
6	Ondersteuning voor de lokale toezichthouder	36

1 INLEIDING

Deze leidraad is een praktische gids voor de lokale toezichthouders van steden en gemeenten, van intergemeentelijke verenigingen en van politiezones bij de handhaving van de Vlaamse milieuwetgeving. Ze focust specifiek op milieuovertredingen door onzorgvuldig handelen of incidenten met asbestmaterialen. Deze leidraad biedt handvaten om als toezichthouder zelf een handhavingstraject op te zetten. Eerst geeft de leidraad een overzicht van relevante wetgeving, zowel federaal als Vlaams. Vervolgens omschrijft de leidraad aan de hand van enkele cases de rechtsgronden om een pv te kunnen opmaken en de mogelijk op te leggen maatregelen.

Wie zijn de lokale toezichthouders?

Lokale toezichthouders beschikken over een bekwaamheidsbewijs 'toezichthouder milieuhandhaving'. Daartoe volgen zij een opleiding en ontvangen ze een getuigschrift nadat ze succesvol bekwaamheidsproeven hebben afgelegd. Vervolgens worden toezichthouders aangesteld door de gemeenteraad, intergemeentelijke overheid of politieraad en leggen ze een eed af. Hierna kunnen ze hun functie als toezichthouder uitoefenen. Toezichthouders hebben ook steeds een legitimatiebewijs bij zich.

Titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM) en het milieuhandhavingsbesluit (MHB) beschrijven de toezichtopdrachten, de toezichtrechten en de verschillende instrumenten die lokale toezichthouders kunnen inzetten om op te treden bij milieu-inbreuken, -misdrijven of in onveilige situaties. De toezichthouder bepaalt op onafhankelijke wijze welke maatregelen hij oplegt naargelang de situatie en de noodzaak en op basis van alle factoren in een dossier.

Wat zijn asbestincidenten?

Een asbestincident is een situatie waarbij er onzorgvuldig wordt omgesprongen met asbesthoudende materialen of afvalstoffen, of als er asbestmaterialen worden achterlaten. Daardoor ontstaan er mogelijk risico's voor de gezondheid of voor het milieu.

Voorbeelden van asbestincidenten zijn:

- asbesthoudende materialen breken of afschuren, erin boren of slijpen, of ermee gooien;
- asbestafval (stof, gruis of stukken) achterlaten in een gebouw of in de omgeving;
- een asbestdak of -gevel (laten) ontmossen;
- zonnepanelen, een overzetdak of reclamepanelen plaatsen op een asbestdak of -gevel;
- asbesthoudend puin of asbesthoudende grond aanbrengen;
- asbesttoepassingen hergebruiken;
- asbestverontreiniging door brand of stormschade niet laten saneren.

2 HET VLAAMSE ASBESTAFBOUWBELEID

2.1 SITUERING

2.1.1 Verweringsproblematiek

Elk asbestmateriaal, uitgezonderd toepassingen zoals spuitasbest, bestaat uit een bindmiddel waarin de asbestvezels in meer of mindere mate aanwezig en gebonden zijn. Bindmiddelen verouderen of verweren waardoor de asbestvezels kunnen vrijkomen in onze leefomgeving. Om gezondheidsrisico's te vermijden of het leefmilieu te beschermen, zijn dan maatregelen nodig om te verhinderen dat asbestvezels vrijkomen. Meestal is de beste maatregel het asbestmateriaal (laten) wegnemen. In afwachting daarvan kan een risicobeheersmaatregel tijdelijk het risico op het vrijkomen van asbestvezels verlagen.

Het gebruik van asbest werd in België stapsgewijs in 1998 en 2001 verboden. Asbest wordt in meer dan 3500 verschillende toepassingen aangetroffen. In Vlaamse woningen of gebouwen met een bouwjaar ouder dan 2000 is de kans dan ook groot dat er nog asbest aanwezig is.

2.1.2 Asbestveilig Vlaanderen 2040

In 2018 keurde de Vlaamse Regering het actieplan Asbestafbouw goed met als doel Vlaanderen tegen uiterlijk 2040 asbestveilig te maken. Het was het startschot voor de invoering van heel wat nieuwe regelgeving maar ook instrumenten om gebouweigenaars te ondersteunen.

Het Materialendecreet (art. 3 §2 1°/1) definieert asbestveilig als een toestand waarin - bij normaal gebruik van een constructie - geen blootstellingsrisico's kunnen ontstaan voor mens en milieu. De asbestveilige toestand kan verkregen worden door de onderstaande asbestmaterialen te verwijderen en de overige asbestmaterialen veilig te beheren:

- alle eenvoudig bereikbare hechtgebonden asbesthoudende materialen met een niet-laag risico;
- alle eenvoudig bereikbare niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen, met uitzondering van asbesthoudende wandpleister met een laag risico (mijlpaal 2034);
- alle dak- en gevelbekledingen, dakgoten, rookgaskanalen en hemelwaterafvoerkanalen bestaande uit asbestcement als ze zich aan de buitenzijde bevinden (mijlpaal 2034);
- alle eenvoudig bereikbare asbesthoudende materialen die een afvalstof zijn, met uitzondering van uitgegraven of onuitgegraven steenslag, bodem en puinlagen;

alle asbesthoudende materialen, met uitzondering van asbesthoudende wandpleister, die werden ingesloten of bedekt als risicobeheersmaatregel als vermeld in artikel 33/1, § 2;

Een asbestmateriaal is eenvoudig bereikbaar als het:

- waarneembaar en wegneembaar is:
  - zonder impact op:
    - bouwkundige integriteit
    - erfgoedkenmerken van een beschermd onroerend erfgoed

- bij industriële installaties: binnen de normale beheers- en onderhoudscycli (of daarmee vergelijkbare stilstand)
- onbedekt is of:
- louter bedekt met een laag verf, coating, behang, kunststof of textiel
  - bedekt, maar het bedekkende materiaal kan zonder dit bedekkende materiaal te beschadigen weggenomen worden.

2.2 ASBESTINVENTARISATIE EN HET ASBESTATTEST

Het asbestinventarisatetest of kortweg 'asbestattest' is het sleutelinstrument om een asbestveilig Vlaanderen te realiseren. Sinds 23 november 2022 moeten alle eigenaars verplicht over een asbestattest beschikken als ze hun eigendom willen overdragen. Tegen de mijlpaal 2032 is dat voor alle eigenaars verplicht. Het asbestattest is het verslag van een ter plaatse uitgevoerde asbestinventarisatie door een gecertificeerd asbestdeskundige inventarisatie (ADI). Asbestdeskundigen rapporteren hun inspectiegegevens in de centrale databanktoepassing van de OVAM waarna de OVAM het asbestattest aflevert. Eigenaars kunnen hun asbestattest ook raadplegen via de Woningpas.

Het asbestattest evalueert of de eigendom reeds asbestveilig is of niet en lijst de asbestmaterialen op die maatregelen vergen om die asbestveilige toestand te bekomen. Vlaanderen is asbestveilig als alle constructies met risicobouwjaar ouder dan 2001 over een asbestattest beschikken met als conclusie 'asbestveilig'. Dat is nog een hele weg te gaan want momenteel is nog maar zo'n 60% van de Vlaamse constructies al asbestveilig.

Het Vlarema (art. 5.4.14) bepaalt dat de toezichthouders van het DABM leesrechten krijgen voor de databank van de asbestattesten. Het asbestattest vormt dan ook een belangrijke informatiebron voor een toezichthouder bij melding van een asbestincident.

Asbestinventarisatetest
Stationsstraat 110, 2800Mechelen

Attestnummer : 20220421-000001000
Uitgegeven op : 21.04.2022
Geldig tot : 21.09.2027

Attestnummer : 20220421-000001000
Uitgegeven op : 21.04.2022
Geldig tot : 21.09.2027

Eindconclusie volgens de wetgeving:
Niet-asbestveilig

Tijdens de inspectie vastgesteld:

Asbestmaterialen	Beperking	Uitsluiting
6	1	1

Hoe zorgt u voor een asbestveilige eigendom?

3	Asbestmaterialen	Dringend verwijderen
0	Asbestmaterialen	Dringend maatregelen nemen
1	Asbestmateriaal	Verwijderen
0	Asbestmaterialen	Maatregelen nemen
2	Asbestmaterialen	Zorgvuldig beheeren

In de leeswijzer op de volgende pagina en in het hoofdstuk toelichting vindt u meer informatie en verdere uitleg over de gebruikte begrippen

Persoonscertificaat : TSEBSA MAVO - DES-T25Q
Processcertificaat : OVAM - ORG-ML0H

2.3 BEHEERS- EN VERWIJDERPLICHTEN, EN VERBODEN HANDELINGEN

2.3.1 Beheers- en verwijderplichten

Het actieplan Asbestafbouw streeft naar een versnelde verwijdering van asbesthoudende materialen die mogelijk asbestvezels vrijgeven. Daarom werden in de regelgeving (Materialendecreet) nieuwe bepalingen ingevoerd. Voor eigenaars van publieke constructies is het realiseren van de verwijdermijlpaal 2034 en het behalen van een asbestveilige toestand reeds een verplichting. Dit vanuit hun publieke voorbeeldrol.

Artikel 33/7 van het Materialendecreet bepaalt dat de eigenaar van een constructie zich bij onderhouds-, herstellings- of ontmantelingswerken in constructies altijd moet ontdoen van deze asbesthoudende materialen die door de werken eenvoudig bereikbaar worden. Deze verplichting geldt voor alle constructies, ongeacht het bouwjaar en ongeacht of het gaat om een publieke constructie of niet. Opnieuw insluiten is niet toegestaan.

Een eigenaar of gebruiker van een gebouw is als beheerder verplicht om de aanwezige asbestmaterialen zodanig te beheren dat er geen risico's kunnen ontstaan voor mens of leefmilieu door het vrijkomen van asbestvezels. Uit asbestmaterialen kunnen asbestvezels vrijkomen door beschadiging maar ook door veroudering of verwerking. Dan is de beheerder conform artikel 12§4 van het Materialendecreet verplicht om maatregelen te nemen: het betreffende materiaal (laten) wegnemen of een maatregel (laten) uitvoeren om het risico te verlagen in afwachting van de verwijdering.

2.3.2 Verboden handelingen

De nieuwe regelgeving in het Materialendecreet maakte enkele voorheen impliciete verbodsbepalingen vollediger en explicieter:

Artikel 33/1 § 1 stelt dat het verboden is om constructies zoals zonnepanelen, overzetdaken en reclamepanelen te bevestigen aan of over:

- 1° asbesthoudende dak- en gevelbekleding;
- 2° niet-asbesthoudende dak- en gevelbekleding als daarbij onderliggende asbesthoudende materialen beschadigd worden.

Artikel 33/1 § 2 verbiedt het insluiten of bedekken van asbesthoudende materialen die weggenomen moeten worden om een asbestveilige toestand te verkrijgen, tenzij als risicobeheersmaatregel of maatregel voor een veilig beheer. Het is altijd verboden om asbesthoudende dak- en gevelbekleding in te sluiten.

Artikel 33/2 verbiedt het reinigen of ontmossen van asbestcementen dak- en gevelbekleding. Geen enkel handmatige, chemische of machinale werkwijze is nog toegestaan.

3 WETGEVING OVER ASBEST

3.1 FEDERALE WETGEVING WELZIJN OP HET WERK

3.1.1 Bescherming werknemers: Codex over het Welzijn op het Werk

Op federaal niveau reguleert de wetgeving al in grote mate de omgang met asbesthoudende materialen in het kader van de bescherming van de werknemers. Dit was vroeger binnen het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming (ARAB) en momenteel binnen de Codex over het Welzijn op het Werk (verder codex).

Vanaf het einde van de jaren '70 werkt de federale overheid aan de invoering van beschermende maatregelen. Eerst verbood ze de gevaarlijkste manipulaties en toepassingen. Geleidelijk aan legde ze onder invloed van de Europese regelgeving meer preventiemaatregelen voor werken met asbest op en stelde ze blootstellingsgrenzen vast. Het KB van 3 februari 1998 beperkte reeds grotendeels het op de markt brengen, de vervaardiging en het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen (waaronder asbest) en preparaten. Het totaal asbestverbod kwam er met het KB van 23 oktober 2001 tot beperking van het op de markt brengen en van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten. Dit verbod is opgenomen in bijlage XVII van de Europese REACH verordening.

Sinds het verbod op de productie en het gebruik van asbest (KB 1998, 2001) vindt blootstelling aan asbest voornamelijk plaats bij onderhoud, renovatie, sloop of afvalverwerking. De arbeidsreglementering in verband met asbest werd in 2006 verder gecoördineerd en aangepast in het KB van 16 maart 2006 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest (Boek VI Titel III codex). Deze titel 3 beschrijft de verplichtingen voor de werkgever naar asbestinventarisatie en – beheer en de juiste verwijderingsmethodieken, opleidings- en erkenningsvoorwaarden. Alle maatregelen hebben als doel de werknemers te beschermen tegen blootstellingsrisico's. Het KB van 28 maart 2007 reguleert de erkenning en certificering van gespecialiseerde erkende asbestverwijderingsbedrijven (Titel IV codex).

3.1.2 In het kort

De federale arbeidswetgeving (Titel 3) verplicht elke werkgever om een asbestinventaris op te stellen voor alle gebouwen waarin hij personeel tewerkstelt, ongeacht het bouwjaar. Die verplichting bestaat al sinds 1995 en geldt bijvoorbeeld ook voor scholen, crèches, gemeentebouwen, ... Voor deze inventarissen mag geen intact materiaal beschadigd worden bij een staalname. Blijkt uit de inventaris dat er asbest in het gebouw aanwezig is, dan moet de werkgever een beheerprogramma opmaken dat hij samen met de asbestinventaris jaarlijks moet (laten) actualiseren.

Ook een aannemer is verplicht een asbestinventaris op te maken voor de zone waar de werknemers werken met asbestmaterialen moeten uitvoeren. Ze kunnen de inventarissen ook op vragen bij de eigenaar van het gebouw waar de werken plaatsvinden en die dan actualiseren of aanvullen met een destructief onderzoek. Op basis van die inventaris kan de aannemer bepalen of de werken worden uitgevoerd via de methodiek van

‘eenvoudige handelingen’. Bepalend daarbij is de concentratie grenswaarde van 0,01 asbestvezels per cm³. Als die overschreden wordt, moet hij een andere techniek toepassen (eenvoudige handelingen met bijkomende maatregelen, couveusezak of hermetische zone).

Als bepaalde sloop- of verwijderingswerken niet mogelijk zijn volgens de methodiek van de ‘eenvoudige handelingen’, moet de opdrachtgever beroep doen op een erkende asbestverwijderaar. De werken die kunnen uitgevoerd worden met eenvoudige handelingen worden opgesomd in de bijlage VI.3-2. Bovendien moeten een aantal voorzorgsmaatregelen genomen worden.

Alle werknemers die werken uitvoeren met asbest volgen een opleiding voor eenvoudige handelingen met asbest. Deze opleiding herhaalt men jaarlijks. Het opleidingsattest mag dus niet vervallen zijn. Tijdens de werkzaamheden moeten de werknemers zich beschermen tegen blootstelling met persoonlijke beschermingsmiddelen. De bepalingen in de codex gaan op dit vlak verder dan het Vlare II, dat enkel het FFP3-mondmasker oplegt. Ze moeten op een veilige manier te werk gaan.

Zo is het verboden om onderstaande werktuigen te gebruiken voor het bewerken, snijden of schoonmaken van asbesthoudend materiaal of voor het verwijderen van asbest:

- mechanische werktuigen met grote snelheid
- hogedrukreinigers
- luchtcompressoren
- droge straalmiddelen
- schuurschijven
- slijpmachines

De aannemer moet voorzien in opleiding en persoonlijke beschermingsmiddelen en 15 kalenderdagen voor de geplande aanvang van de werken deze werken melden bij de Fod Waso (en ook bij Rijkdienst Sociale Zekerheid: ‘aangifte van werken 30 bis’).

TIP Deze informatie kan nuttig zijn bij het opleggen van een bestuurlijk maatregel tot saneren en/of verderzetten van de werken. Een lijst van de erkende asbestverwijderaars is terug te vinden op de website van Fod Waso. <https://werk.belgie.be> → erkenningen

3.1.3 Toezicht: Regionale Directies TWW – Fod Waso, Arbeidsinspectie

De externe directies toezicht op het welzijn op het werk (TWW) van de federale overheidsdienst werkgelegenheid, arbeid en sociaal overleg (Fod Waso) zijn bevoegd voor de handhaving van deze wetgeving. Als bij een interventie/plaatsbezoek vastgesteld wordt dat werknemers betrokken zijn bij werken of handelingen waarbij asbestvezels vrijkomen, contacteert u best de [Externe directies Toezicht op het Welzijn op het Werk](#). Dit kan enkel als de werken nog bezig zijn. Zij zijn immers bevoegd voor de bescherming van werknemers op het werk. Als de werknemers niet meer aanwezig zijn, kunnen ze geen vaststellingen doen. Als de werken reeds voorbij zijn, kunt u hen echter wel nog informeren over de situatie.

3.2 VLAAMSE MILIEUWETGEVING

De Vlaamse overheid is bevoegd voor de wetgeving met betrekking tot het leefmilieu en dus voor reglementering over emissies van asbest in lucht, water en bodem en over het beheer van asbesthoudende materialen en afvalstoffen.

3.2.1 Vlarem II

Vlarem II, het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (deel 4 hoofdstuk 4.7 en deel 6 hoofdstuk 6.4 – deze hoofdstukken zijn quasi identiek voor wat betreft het eerste artikel) bevat enkele bepalingen met betrekking tot handelingen met asbest.

Vlarem II (4.7.0.1 §2 en 6.4.0.1 §2) somt op welke toepassingen verwijderd mogen worden met ‘eenvoudige handelingen’. Zowel werknemers (die onder toepassing van de codex vallen en dus over een jaarlijks opleidingsattest eenvoudige handelingen moeten beschikken), als zelfstandigen en particulieren mogen deze toepassingen verwijderen op voorwaarde dat de toestand van de toepassing niet gewijzigd wordt: nagenoeg geen breukvorming of uiteenvallen van het materiaal. Het gaat om volgende toepassingen:

- hechtgebonden asbest die niet beschadigd of broos/sterk verweerd is
- beschadigd of broos/sterk verweerd hechtgebonden asbest in buitenconditie en enkel als geen derden aanwezig zijn
- asbesthoudende koorden, dichtingen of pakkingen, remvoeringen en analoge materialen

Deze opsomming is vergelijkbaar met die van de codex maar verschilt voor volgende situaties die enkel door werknemers met opleidingsattest eenvoudige handelingen mogen uitgevoerd worden:

- losgebonden asbesthoudend plaatmateriaal, asbestkarton, voor zover het asbest gefixeerd is en het eenvoudig gedemonteerd, weggenomen en verpakt kan worden zonder de asbesthoudende materialen te breken of te beschadigen;
- asbestcontaminatie van een lokaal, ruimte, gebouw of technische installatie waarbij er geen zichtbare asbestresten aanwezig zijn, voor zover het lokaal, de ruimte, het gebouw of de technische installatie gereinigd wordt met stofzuigers met een absoluutfilter en door middel van vochtige doeken.

Vlarem II (4.7.0.1 §3 en 6.4.0.1 §3) bepaalt op welke manier asbesthoudende toepassingen moeten verwijderd/ontmanteld worden:

- bevochtigen en/of fixeren
- stuk per stuk losmaken
- gebruik maken van handwerktuigen
- niet gooien en niet breken
- opslaan in gesloten verpakking.

In geen geval mogen de asbestmaterialen verder beschadigd worden door de werken.

Vlarem II (4.7.0.1 §4 en 6.4.0.1 §4) bepaalt ook dat asbesthoudende afvalstoffen selectief ingezameld moeten worden, en niet vermengd mogen worden met andere afvalstoffen.

3.2.2 Materialendecreet en Vlarem

Het beheer van asbesthoudende materialen en afvalstoffen wordt gereguleerd door het Materialendecreet van 23 december 2011 en het besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaamse reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaal-kringlopen en afvalstoffen.

Selectieve inzameling en sloopopvolgingsplan

Afdeling 4.3 van het Vlarema bevat de bepalingen over het selectief verzamelen van asbestcementhoudende afvalstoffen en de opmaak van een sloopopvolgingsplan. Asbestcementhoudende afvalstoffen moeten gescheiden worden aangeboden en verder afzonderlijk worden gehouden bij de ophaling of inzameling. Dit geldt zowel voor huishoudelijke als voor bedrijfsafvalstoffen.

Bij de sloop van een gebouw ontstaan er materialen die rechtstreeks of na verwerking hergebruikt of gerecycleerd kunnen worden. Daar mogen uiteraard geen asbesthoudende afvalstoffen tussen zitten.

Selectief slopen vormt op die manier een nuttige en belangrijke stap naar een duurzaam materialenbeheer. Gevaarlijke afvalstoffen zoals asbesthoudende materialen moeten altijd gescheiden ingezameld worden.

Het sloopopvolgingsplan (voorheen sloopinventaris genoemd) wordt opgesteld in opdracht van de aanvrager van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handeling voor afbraak-, ontmantelings- of renovatiewerken van bepaalde gebouwen, infrastructuur of wegen. Het sloopopvolgingsplan omvat de identificatie van de bouwplaats en de lijst van alle afvalstoffen die zullen vrijkomen. Het bevat dus ook een destructieve asbestinventaris.

Een sloopopvolgingsplan is verplicht voor alle niet-residentiële gebouwen groter is dan 1000 m³, en in hoofdzaak residentiële gebouwen groter dan 5000 m³. Bij een selectieve verwijdering van asbestcement dak- of gevelbekleding in het kader van een sloop kan het aanwezige sloopopvolgingsplan dienen als destructieve asbestinventaris.

3.2.3 Vlarebo

Het besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2007 houdende vaststelling van het Vlaamse reglement betreffende de bodemsanering en de bodembescherming en het ministerieel besluit van 1 juli 2014 houdende de goedkeuring van het Eenheidsreglement gerecycleerde granulaten reguleren de aanwezigheid van asbesthoudende afvalstoffen in respectievelijk de bodem, het grondverzet, bouw- en sloopafval en gerecycleerde granulaten.

Grondverzet

Om de verspreiding van bodemverontreiniging te verhinderen, stelde de Vlaamse Regering regels op voor het hergebruik van uitgegraven bodem. Deze regels staan beschreven in hoofdstuk 13 van titel III van het Vlarebo. De regelgeving van het grondverzet legt vast hoe de uitgegraven bodem moet gehanteerd worden op de plaats van uitgraving, tijdens het transport en op het terrein waar de uitgegraven bodem gebruikt wordt. Bodem met een (gewogen) asbestconcentratie van maximaal 100 mg/kg ds wordt niet als asbesthoudend beschouwd. Uitgegraven bodem met een (gewogen) asbestconcentratie hoger dan 100 mg/kg ds kan niet hergebruikt worden als bodem binnen en buiten de kadastrale werkzone en evenmin als bouwkundig bodemgebruik of vormvast product. Pas na reiniging tot een asbestconcentratie van maximaal 100 mg/kg ds komen de uitgegraven partijen in aanmerking voor hergebruik.

3.2.4 Toezicht: lokale en gewestelijke toezichthouders

Art. 34 van het Milieuhandhavingsbesluit bepaalt de bevoegdheid van de lokale toezichthouder. Het somt enkele artikels op uit het Materialendecreet en het Vlarema. Een enge interpretatie hiervan kan de indruk wekken dat de lokale toezichthouder enkel mag optreden voor die specifieke artikels. Maar de bijzondere formulering van artikel 12 van het Materialendecreet geeft de lokale toezichthouder een veel ruimere bevoegdheid inzake het Materialendecreet. Deze bepaling maakt hem immers bevoegd voor alle voorschriften van het Materialendecreet op voorwaarde dat de inbreuk of misdrijf gelinkt is aan het achterlaten van afvalstoffen, het strijdig gebruik van materialen, het beheer van afvalstoffen of het beheer van asbesthoudende materialen (ruime interpretatie). Artikel 12, §1 en §2, van het Materialendecreet biedt dus de mogelijkheid aan de lokale toezichthouder om te verbaliseren op artikels die niet uitdrukkelijk opgesomd staan in het art. 34 MHB.

Voorbeeld

Als een zonnepaneel geplaatst wordt op een asbestdak wordt dit materiaal gebruikt in strijd met de voorschriften vermeld in artikel 33/1. De toezichthouder kan dan artikel 12 §2 van het Materialendecreet invoeren en dit artikel valt onder de opsomming van artikel 34, §1, 5° van het Milieuhandhavingsbesluit. In zijn pv motiveert en bewijst hij het strijdig gebruik aan de hand van de specifieke artikels die overtreden werden.

Ook de toezichthouders van de Vlaamse omgevingsinspectie (afdeling Handhaving van departement Omgeving) zijn bevoegd voor het toezicht op en de handhaving van de Vlaamse milieuwetgeving (art. 21 van het Milieuhandhavingsbesluit). De focus van hun toezichtactiviteiten richt zich op klasse 1-inrichtingen. Dit kan gaan om verwijdering van asbest bij klasse 1-inrichtingen, inzameling van asbest door een inzamelaar, op

recyclageparken, bij sorteerbedrijven, correcte omgang met asbest door sorteerbedrijven, asbestverwijderaars en een goede berging op asbeststortplaatsen.

3.3 EUROPEES: REACH VERORDENING (EG) NR. 1907/2006

Bijlage XVII bepaalt dat het gebruik van asbest verboden is. Als voorwerpen die asbestvezels bevatten in gebruik zijn (al van vóór 1 januari 2005), blijft het gebruik toegestaan totdat deze voorwerpen verwijderd worden of aan vervanging toe zijn. Eenmaal verwijderd of gedemonteerd, krijgen ze de status 'afvalstof' en moeten ze op de correcte manier afgevoerd worden als afvalstof. Hergebruik is niet toegestaan.

De lidstaten mogen echter om redenen van gezondheidsbescherming het gebruik van dergelijke voorwerpen (in gebruik van voor januari 2005) toch beperken, verbieden of aan bepaalde voorwaarden onderwerpen voordat deze worden verwijderd of aan vervanging toe zijn.

3.4 NIEUWE GEMEENTEWET

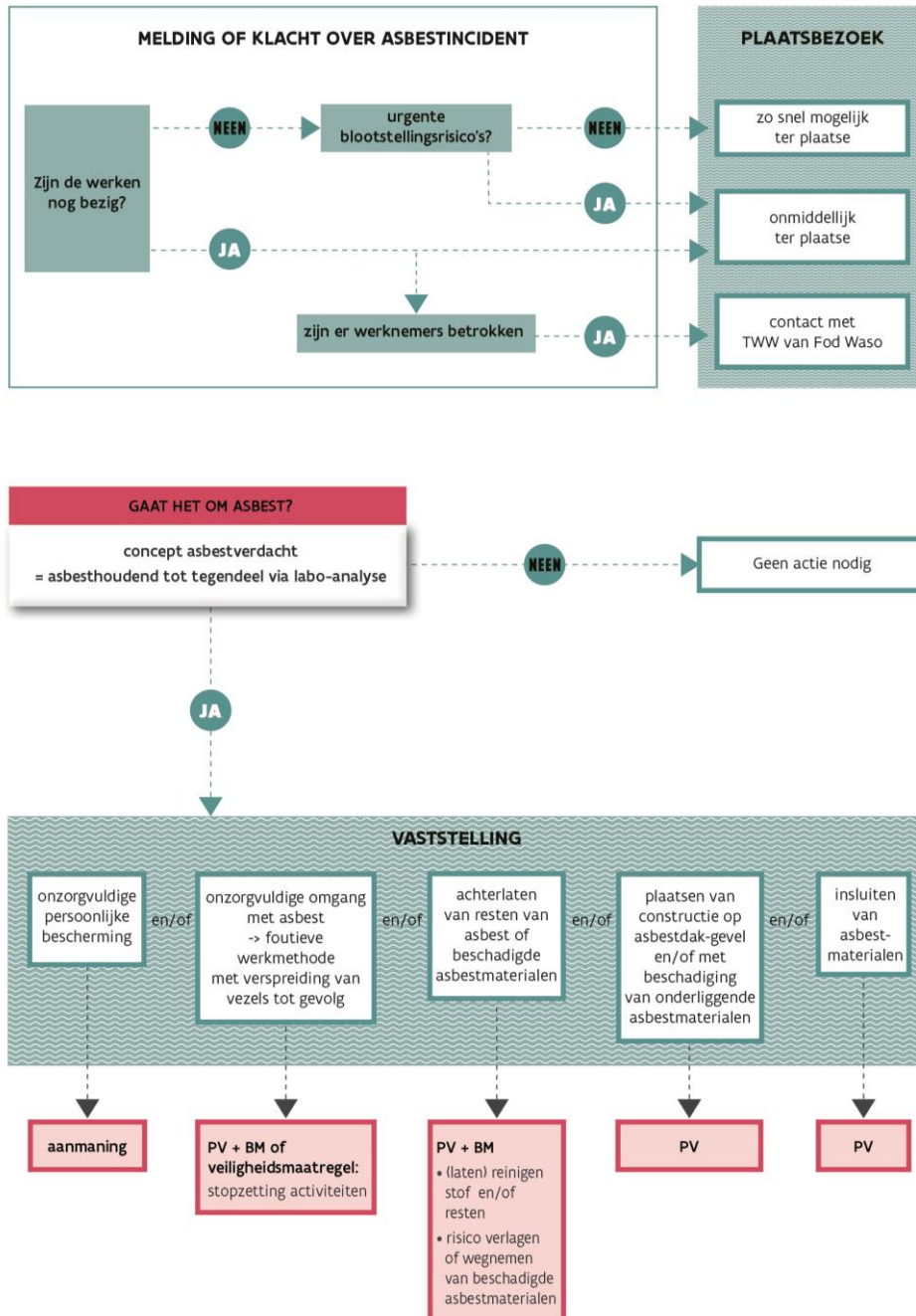
Buiten de bestuurlijke maatregelen voor milieu-inbreuken of –misdrijven kan de burgemeester op basis van de Nieuwe Gemeentewet zelf maatregelen opleggen om de volksgezondheid en openbare veiligheid te beschermen. In het bijzonder bij asbestbranden of gelijkaardige calamiteiten kan dit aangewezen zijn. De burgemeester kan elke maatregel nemen die geschikt is om het gevaar te weren.

Veelvoorkomende maatregelen in verband met asbestincidenten zijn:

- een toegangsverbod of woonverbod opleggen;
- herstel- of ontsmettingsmaatregelen verplichten;
- asbestafval laten opruimen;
- een gebouw onbewoonbaar verklaren of laten slopen.

Als de opgelegde maatregelen, die noodzakelijk zijn om het gevaar voor de openbare veiligheid of gezondheid weg te werken, niet zijn uitgevoerd binnen de vooropgestelde termijn, kan de burgemeester ze met dwang (doen) uitvoeren en de kosten verhalen op diegene die in gebreke blijft. Specifieke rechtsgronden zijn art. 134 §1 en 135 §2.

4 HANDHAVING: STAP VOOR STAP

4.1 DE MELDING VAN EEN ASBESTINCIDENT

Handhaving heeft als doel blootstellingsrisico's voor mensen of verspreiding van asbestvezels in het leefmilieu (lucht, water, bodem) stop te zetten en overtreders te beboeten. Bij een melding van een asbestincident is het belangrijk snel en objectief te kunnen inschatten wat de blootstellingsrisico's zijn. Plaatsbezoek is steeds aangewezen om de overtredingen vast te stellen en de eventuele contaminatie in kaart te brengen.

- Zijn de werken nog in uitvoering?
- Zijn er aanwijzingen voor blootstellingsrisico's?
- Zijn er werknemers betrokken?

Prioritaire behandeling

Als de werken of de verboden handelingen nog bezig zijn, is het zinvol om de melding prioritair te behandelen. Het kan immers nodig zijn om de werken stil te leggen met een veiligheidsmaatregel. Het doel is zo snel mogelijk de verspreiding van asbestvezels stop te zetten en urgente blootstellingsrisico's weg te nemen.

Zijn de werken nog bezig en zijn er ook werknemers betrokken? Contacteer dan de inspecteur van TWW ([Externe directies Toezicht op het Welzijn op het Werk](#)). Ga zeker na of het wel degelijk om werknemers gaat, zodat TWW niet onnodig langskomt.

Prioritaire behandeling kan interessant zijn voor vaststellingen op heterdaad en identificatie van uitvoerder, aannemer of werknemers. Ook omgevingsfactoren spelen een rol: Waar doet de situatie zich voor? Zijn er scholen in de buurt? Woonomgeving?

4.2 CONTROLE TER PLAATSE EN VASTSTELLEN VAN DE FEITEN

4.2.1 **Werknemers betrokken?**

Contacteer Fod Waso TWW, als er werknemers betrokken zijn en de werken nog in uitvoering zijn.

4.2.2 **Asbesthoudend of niet: het concept asbestverdacht**

In eerste instantie voert de toezichthouder een visuele inspectie uit. Op basis van expertise kan de toezichthouder besluiten om een materiaal als asbesthoudend te beschouwen. Sinds 2019 bevat het Materialendecreet een bepaling waardoor de toezichthouder een pv kan opmaken en maatregelen opleggen als het gaat om 'asbestverdachte' toepassingen. Asbestverdachte materialen zijn materialen die op basis van voorkennis en een beoordeling met het blote oog mogelijk asbest bevatten. Asbestverdachte materialen worden beschouwd als asbesthoudend, tenzij de afwezigheid van asbest met zekerheid kan worden aangetoond op basis van een geldige monsternamen en analyse (Materialendecreet art. 3 §1 5°/1 en 5°/2). De bewijslast ligt bij de beheerder-uitvoerder-eigenaar en kan aangetoond worden via een labo-analyse, het asbestattest, de beheerinventaris (codex), een sloopopvolgingsplan of een ander relevant bewijsdocument.

Dit betekent dat de toezichthouder de werken mag stilleggen of maatregelen kan opleggen, ook al is die niet 100% zeker dat het om asbesthoudende materialen gaat.

Asbestinventaris

Bronnen om te weten te komen of het gaat om asbest zijn asbestinventarissen: het asbestattest, de sloopinventaris of het slooipopvolgingsplan, de beheerinventaris (codex). Daarnaast werden mogelijk reeds monsters genomen en zijn er verslagen van labo-analyse beschikbaar.

Andere weetjes

Vezelcement golfplaten geproduceerd voor 1992 zijn nagenoeg altijd asbesthoudend. Voor vezelcement leien geldt dit voor productiejaar ouder dan 1990. Pas begin jaren '90 begon men met ook asbestvrij vezelcement te produceren. Het asbestvrije karakter van de materialen uit de bouwjaar 1990 tot 2001 kan bepaald worden door bijvoorbeeld de aanwezigheid van de kentekens "N" of "NT" of blauwe strips. In andere gevallen is een labo-analyse nodig om vast te stellen of het materiaal al dan niet-asbesthoudend is.

TIP: Leer asbest herkennen in een opleiding over asbest voor lokale besturen bij de OVAM.

Monstername

Een toezichthouder heeft recht op 'Onderzoek van zaken' (DABM 16.3.14 - 16.3.16). Toezichthouders mogen dus zaken onderzoeken of laten onderzoeken. De monsternemingen of metingen gebeuren door de toezichthouder zelf of door erkende laboratoria of milieudeskundigen. Ze worden geanalyseerd door een erkend labo.

Neem materiaal mee om stalen te nemen of contacteer een asbestdeskundige via een erkend labo om stalen te nemen. werk.belgie.be > erkenningen > laboratoria per groep > groep 6

4.2.3 Toegang tot binnenmilieu

Toezichthouders mogen altijd, zonder voorafgaande verwittiging, elke plaats vrij betreden en het benodigde materiaal meenemen. Zij moeten hierbij de interne en externe veiligheidsprocedures respecteren (DABM 16.3.12).

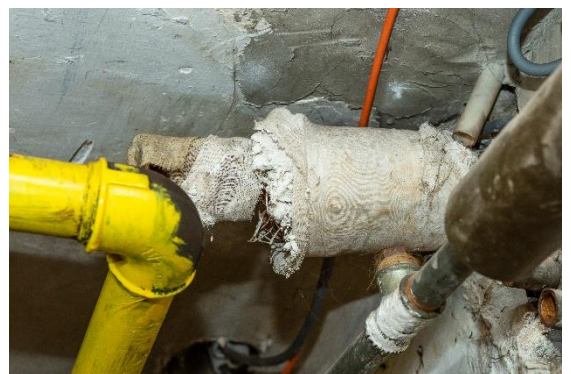
Tot de bewoonde lokalen hebben ze echter alleen toegang als ze aan een van de volgende voorwaarden voldoen :

1° ze hebben de voorafgaande en schriftelijke toestemming gekregen van de bewoner;

2° ze werden ertoe voorafgaandelijk en schriftelijk

gemachtigd door de rechter in de politierechtbank. In dat geval hebben de toezichthouders alleen toegang tussen vijf uur 's morgens en eenentwintig uur 's avonds.

TIP: Denk aan uw eigen veiligheid en gezondheid voor u ter plaatste een controle uitvoert, bijvoorbeeld in een stookruimte waar leidingisolatie aanwezig is. Bescherm uzelf. Draag steeds de nodige persoonlijke beschermingsmiddelen (tyvek, mondmasker, handschoenen,...).

4.2.4 Opmaak pv

Hoe meer details in het pv worden opgenomen, hoe beter de sanctionerende instantie, rechter of afdeling handhaving cluster sanctionering en advies (CSA), de impact van het milieumisdrijf kan beoordelen en de strafmaat kan berekenen.

Bij de strafmaat of de bestuurlijk geldboete is de ernst van de milieu-inbreuk of het milieumisdrijf bepalend, alsook de frequentie en de omstandigheden waarin de overtreder milieu-inbreuken of milieumisdrijven heeft gepleegd of beëindigd. Neem alle informatie hierover op in het pv. Bij meerdere schendingen beschrijft de toezichthouder die best afzonderlijk. Zo kan de boete hoger oplopen.

De vast te stellen misdrijven zijn in te delen in enkele categorieën:

- 1) Onzorgvuldige persoonlijke bescherming:
  - De Vlarex-reglementering verplicht het gebruik van een stofmasker type P3. Een afzonderlijk pv is mogelijk voor andere schendingen inzake bescherming van de arbeiders (codex) door de lokale politie of de inspecteurs van Fod Waso.
- 2) Achterlaten van resten van asbest of asbeststof:
  - Bijvoorbeeld bij het reinigen of ontmossen van een asbestdak of -gevel;
- 3) Onzorgvuldige omgang met asbestmaterialen: deze handelingen gaan vaak gepaard met het achterlaten van resten van asbest of asbeststof;
  - niet bevochtigen of fixeren van de asbestmaterialen
  - breken, gooien, beschadigen van asbestmaterialen
  - gebruiken van een hogedrukreiniger,
  - één voor één demonteren, eenvoudige handelingen wanneer andere techniek nodig is;
  - niet selectief opslaan van asbestafval in gesloten verpakking, containers en bigbags
- 4) Plaatsen van constructie of zonnepanelen op een asbestdak of -gevel;
- 5) Insluiten van asbestmaterialen; het reinigen of ontmossen gaat meestal gepaard met het achterlaten van resten van asbest of asbeststof

Aandachtspunten in proces-verbaal

- Voeg informatie toe waaruit blijkt dat het asbestverdacht of asbesthoudend materiaal asbest is. Bijvoorbeeld analyseresultaat, het bouwjaar van de constructie, uitvoerige beschrijving en foto's van het materiaal, sloopinventaris.
- Identificeer de overtreder: Wie gaf de opdracht om de werken uit te voeren? Wie voerde de werken effectief uit? Wie is de verantwoordelijke van de werken (aannemer, onderaannemer, natuurlijke personen...).
- Geef informatie over het niet reglementair verwijderde asbest (oppervlakte/gewicht/volume) en breng de verontreiniging in kaart via een visuele inspectie (met foto's).
- Vermeld of de schendingen geregulariseerd werden.
- Beschrijf welke al dan niet verplichte documenten aanwezig zijn op de werf:
  - (destructieve) asbestinventaris voor werken (codex)
  - personeelsregister (codex)

- attestaten eenvoudige handelingen van de werknemers (niet ouder dan 1 jaar)
- sloopopvolgingsplan
- Bereken bij benadering het vermogensvoordeel dat de overtreder rechtstreeks verkregen heeft uit de milieuovertreding bijvoorbeeld uitgestelde/vermeden investeringskosten of tijdswinst. Als het vermogensvoordeel bestaat uit voorwerpen, dan komt dat overeen met de geldwaarde ervan. Bij het niet reglementair verwijderen van asbest is de kostprijs om het asbestmateriaal reglementair te verwijderen, richtinggevend. Vermogensvoordeel kan ook bestaan uit de tijdswinst ten opzichte van een reglementaire verwijdering: het één voor één demonteren van leiden duurt veel langer dan met de schup de leien er af scheppen. Bijvoorbeeld: bij het plaatsen van zonnepanelen op een asbesthoudend dak ontloopt de eigenaar de kost van het verwijderen van het asbestdak.
- In onveilige situaties kan de toezichthouder onmiddellijk de werkzaamheden of activiteiten stilleggen via mondelinge kennisgeving van een bestuurlijk maatregel of veiligheidsmaatregel (achteraf schriftelijk te bevestigen).

4.3 MAATREGELEN

4.3.1 Stopzetten van de activiteiten met een veiligheidsmaatregel

Het uitgangspunt van een veiligheidsmaatregel is de bescherming van het milieu. De aanleiding voor een veiligheidsmaatregel is een aanzienlijk risico voor de mens of het leefmilieu. Het is niet nodig dat er al sprake is van een milieuovertreding om een veiligheidsmaatregel in te voeren. Het risico op zich is voldoende. Dat is een belangrijk verschil dus met een bestuurlijke maatregel. Een vaststelling van een misdrijf in een pv is dus niet vereist. Uiteraard als er een misdrijf is, kan nog steeds pv opgemaakt worden en bijkomende maatregelen opgelegd.

Kosten die gemaakt zijn om de veiligheidsmaatregelen uit te voeren, vallen geheel of gedeeltelijk ten laste van de personen die verantwoordelijk zijn voor het aanzienlijke risico (art. 16.7.4).

4.3.2 Risicobeheer of sanering met een bestuurlijke maatregel

Na de vaststelling van een milieumisdrijf kan de toezichthouder een bestuurlijke maatregel opleggen om het risico op emissie van asbestdeeltjes stop te zetten en de locatie vrij te maken van asbestresten. De bestuurlijke maatregelen kunnen zich richten zowel tot de (rechts)persoon die de handelingen van het milieumisdrijf stelde als tot de opdrachtgever (art 16.4.5 DABM).

In een bestuurlijke maatregel kan de toezichthouder ook voorwaarden opnemen voor de opheffing ervan: een kopie van het acceptatiebewijs van de correcte aflevering van het asbestafval, een kopie van de melding aan TWW, een kopie van het werkplan en de asbestinventaris...

Mogelijke maatregelen om op te nemen

Risicobeheer: (kans op) emissie van asbestdeeltjes stoppen

- stopzetten van de activiteiten
- fixeren of afdekken (in afwachting van verwijdering) van beschadigde asbestmaterialen
- verwijdering van beschadigde asbestmaterialen

- fixeren of afdekken van asbestverontreinigde materialen in afwachting van reiniging of verwijdering
- afdekken en vochtig houden van resten of ingezameld asbestafval om het opwaaien van asbestvezels te vermijden
- toegang van de asbestverontreinigde zone verhinderen: vermijden van belopen, berijden

Sanering van asbestresten

- selectieve inzameling van visuele resten via handpicking, stofzuigen (industriële Hepafilter), oppervlakkig afschrapen van de toplaag ...
- selectieve inzameling van asbestverontreinigde materialen voor reiniging of verwerking door een vergunde inrichting: vegetatie, minerale wol, sloophout ...
- reiniging van verharde oppervlaktes via natte reiniging: natte, gëïmpregneerde doeken of gecontroleerde afspoeling met opvang van het spoelwater of afvoer naar de riolering (indien toegestaan)
- leegzuigen en reiniging van asbestverontreinigde recipiënten (regenwaterput ...)

Alleen een erkend asbestverwijderaar mag binnenruimtes die verontreinigd zijn met visuele asbestresten saneren. De sanering van visuele asbestresten in buitencondities kan ook via eenvoudige handelingen tenzij de werkmethode een hoog risico op het vrijstellen van asbestvezels inhoudt. Bijvoorbeeld als de asbestresten onvermijdelijk veel gemanipuleerd worden (breken, vergruizen, ...).

Flankerende maatregelen en administratie

- bewijs van reglementaire afvoer asbestafval: acceptatiebewijs of verwerkingsbewijs vergunde inrichting
- aanstellen van asbestdeskundige voor toezicht op correcte afbakening van de blootstellingsrisico's, verontreinigde zones, correcte uitvoering van de maatregelen
- kopie van opleidingsattesten eenvoudige handelingen dan wel aanstelling erkend asbestverwijderaar
- kopie van werfmelding aan TWW Fod Waso met werkplan

4.3.3 Hoorzitting

Als de afdeling Handhaving een bestuurlijke maatregel of veiligheidsmaatregel oplegt, organiseert ze ook telkens een hoorzitting, waarbij ze de vastgestelde tekortkomingen opsomt. Zo bestaat er geen betwisting omtrent het al dan niet gehoord worden. Bovendien kan een dialoog op een hoorzitting ook vermijden dat er een beroep tegen een op te leggen bestuurlijke maatregel zou volgen. Bijvoorbeeld door het afspreken van een haalbare timing. Ook de lokale toezichthouder kan een vermoedelijke overtreders horen (beginsel van behoorlijk bestuur).

Een uitzondering op de hoorplicht geldt voor gevallen met een dringend karakter. In het besluit houdende oplegging van veiligheidsmaatregelen moet uitdrukkelijk gemotiveerd worden waarom er sprake is van een hoogdringendheid die de naleving van de hoorplicht onmogelijk maakt.

Voorbeeld

Het is interessant om de eigenaar van een sterk verweerd asbestdak te horen voor een bestuurlijke maatregel op te leggen. Dit biedt de mogelijkheid om de planning van de verwijdering van het asbestdak te bespreken.

De toezichthouder kan bij het bepalen van een termijn voor die verwijdering rekening houden met de tijd die nodig is voor het opvragen van offertes, de wachttijd bij aannemers of met reeds bestaande renovatieplannen van de eigenaar.

TIP Het niet uitvoeren of niet respecteren van een bestuurlijke maatregel of veiligheidsmaatregel is strafbaar gesteld als prioritair misdrijf. Hiervan kan dus een pv gemaakt worden met prioritair karakter (prioriteitennota).

4.4 GOED OM WETEN

4.4.1 Toekomstige wetgeving betreffende strafrechtelijk verhoor

Momenteel ligt er een ontwerp van decreet op tafel dat een verhoorbevoegdheid invoert voor personen die aangesteld zijn als toezichthouder (getuigenverhoor – verhoor vermoedelijke overtreder). Aandachtspunten daarbij zijn de rechten van de verdediging met onder meer Salduz-wetgeving, en het voorzien van een beëdigde tolk indien relevant.

<https://www.vlaanderen.be/agentschap-justitie-en-handhaving/handhavingsbeleid-in-vlaanderen/tools-en-opleidingen-voor-handhavingsbeleid>

4.4.2 De aansprakelijkheid van de toezichthouder

De website van de VHRM geeft meer info over de aansprakelijkheid van de toezichthouder op <http://www.vhrm.be/de-aansprakelijkheid-van-de-toezichthouder> (vhrm.be met login).

4.4.3 De benadeelde partij - schadevergoeding

Bij strafrechtelijke vervolging kan een strafrechter naast de schuldbeoordeling en de strafmaat, ook uitspraak doen over een eventuele schade eis door de burgerlijke partij. Bij een bestuurlijke afhandeling van het misdrijf heeft de benadeelde partij geen rechten en kan ze dus geen schadevergoeding vragen, gezien de bestuurlijke overheid daarover geen uitspraak kan doen. Er rest hem enkel de mogelijkheid zich tot de burgerlijke rechtbank te wenden voor een schadevergoeding.

De enige manier waarop de schade van de benadeelde partij in de bestuurlijke beboeting aan bod kan komen, is in het dossier zelf. Zo kan de toezichthouder in het pv de klacht van een benadeelde partij benoemen als aanleiding van het dossier en de schade veroorzaakt door de feiten omschrijven.

Gezien de meeste misdrijven die te maken hebben met asbest, worden doorgestuurd naar de gewestelijke entiteit – afd. Handhaving cluster sanctionering en advies, is de opmaak van een degelijk pv des te belangrijker voor de benadeelde partij, gezien de kosten ten gevolge van foutieve verwijdering van asbestmaterialen wel eens kunnen oplopen.

5 VOORBEELDCASES

Dit hoofdstuk bespreekt enkele vaak voorkomende situaties. Het blijft echter de verantwoordelijkheid van de toezichthouder om in een specifieke situatie te oordelen wat de beste maatregel is.

5.1 MELDING VAN ASBESTDAK OF -GEVEL IN SLECHTE STAAT, ONTBREKEN VAN DAKGOOT EN/OF AFDRUIPZONES MET VERONTREINIGING BIJ DE BUREN OF IN DE OMGEVING

= melding van 'bezorgde' burger over een asbestdak of -gevel in slechte staat, en de gevolgen daarvan.

Probleem

Uit sterk verweerde asbestcementen dak- of gevelbekleding kunnen asbesthoudende stukken en deeltjes loskomen naar de omgeving.

De toezichthouder kan in een specifiek geval oordelen of een asbestmateriaal, in dit geval het asbestdak of -gevel, in slechte staat is en een risico vormt voor de omgeving en de gezondheid van de omwonenden. Als de dak- of gevelbekleding afbrokkelt en fragmenten loslaat door vergaande verwerking, betekent dit een risico voor mens of milieu. Het is aangewezen dat de toezichthouder de eigenaar van het dak/gevel oplegt om het asbestmateriaal te verwijderen binnen een bepaalde termijn. Risicobeheer zoals afdekken (niet 'insluiten'!) of fixeren (met fixatiemiddel) is eventueel mogelijk in afwachting van verwijdering binnen opgelegde termijn of na vraag tot uitstel door de eigenaar. Een asbestdak reinigen om te hercoaten is in geen enkel geval mogelijk en verboden.

Goede staat

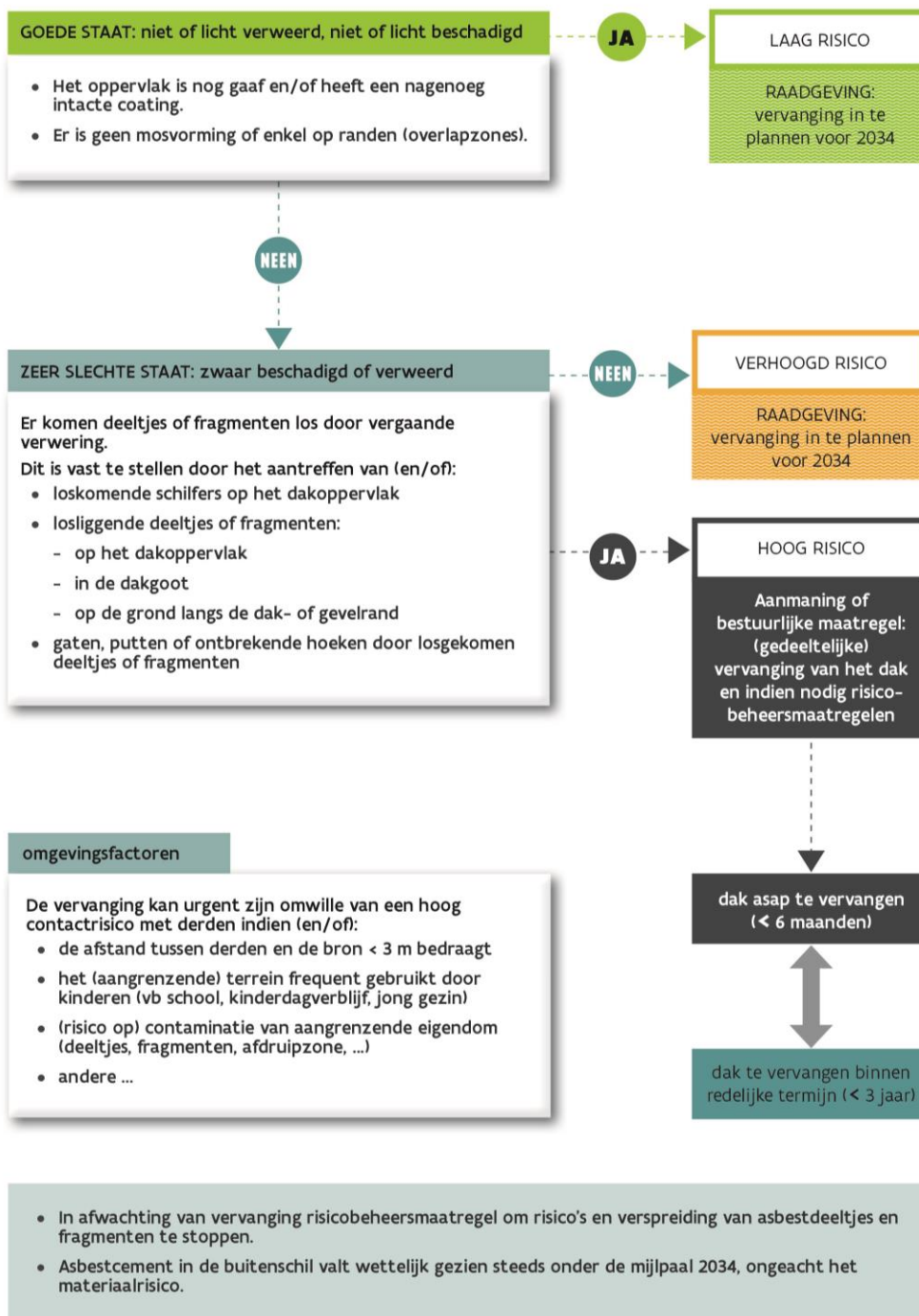

Verweerde staat

Zeer slechte staat

Rechtsgronden milieumisdrijf

- Materialendecreet 12 §1 en 4
- Vlarem 4.7.0.1 §1 en 6.4.0.1 §1

Acties

- Aanmaning van eigenaar tot verwijdering van asbestdak (of plaatsen van dakgoot indien relevant en de verwijdering niet nodig is)
- Indien geen gevolg: pv en bestuurlijke maatregel aan eigenaar van woning/gebouw voor verwijdering van asbestdak of -gevel binnen termijn van 6 maanden bij dringendheid (de eigenaar heeft de mogelijkheid om uitstel vragen naargelang de beschikbaarheid van een aannemer/dakwerker) en binnen de 3 jaar bij minder hoge dringendheid
  - Indien relevant plaatsen van een dakgoot met regenwaterafvoer naar de riolering in afwachting van verwijdering van asbestdak
  - Indien relevant toepassen van risicobeheersmaatregelen om risico's en verspreiding deeltjes-fragmenten te stoppen

De afdruiptzone

Asbestcementen dak- en gevelbekleding is onderhevig aan verwerking waardoor asbestcementdeeltjes met asbestvezels vrijkomen en met het regenwater afstromen. Waar regenwater van asbestcementleien of -golfplaten niet opgevangen wordt door een dakgoot driipt het op de onderliggende verharding of bodem. Dit veroorzaakt een verhoogde concentraties aan asbestdeeltjes, veelal niet-hechtgebonden, in de toplaag van de bodem.

In het geval hemelwater afdruipt op een aangrenzend perceel bij burelen, kan de toezichthouder de eigenaar of beheerder van het bronperceel met het asbestdak opleggen om maatregelen te nemen. Dit is immers ook een vorm van het achterlaten en verspreiden van asbesthoudende resten (afval). De maatregelen zijn er op gericht om de verspreiding van asbestdeeltjes via het afdruiptende hemelwater stop te zetten.

5.2 HET ONTMOSSEN OF REINIGEN VAN ASBESTHOUDENDE DAK- EN GEVELBEKLEDING

= Ontmossen of reinigen van asbestcementen dak- of gevelbekleding waardoor asbestdeeltjes via het mos, spoelwater of stof in de omgeving terecht komen.

Probleem

Elke vorm van ontmossen of reinigen veroorzaakt het loskomen en verspreiden van asbestdeeltjes via de mosdeeltjes, stof of spoelmiddel.

Rechtsgronden milieumisdrijf

- Materialendecreet 12 §1 en §4, en art. 33/2

- Vlarem II, art. 4.7.0.1. en 6.4.0.1. § 1, 3° en §5

Acties

- TWW contacteren als er werknemers betrokken zijn en de werken nog in uitvoering
- Een pv opmaken ten laste van de ontmosser of reiniger
- Een bestuurlijke maatregel of veiligheidsmaatregel opleggen:
  - werken stilleggen
  - inschatting van de contaminatie op de verharde en onverharde grond eventueel door een asbestdeskundige
  - sanering van de omgeving indien nodig
    - reiniging van verharde oppervlaktes door een erkende asbestverwijderaar: reinigen van verharde oppervlaktes, dakgoten, terrassen en opritten, ook bij de burens (na te gaan via kleefstalen), leegmaken en reinigen van regenwaterput
    - asbestcontaminatie op de bodem: oppervlakkig afschrappen van de toplaag verontreinigd met asbestresten (afvalverwijdering)
    - als het regenwater opgevangen wordt in een regenwaterput, kan bekeken worden of de regenwaterput dient gereinigd te worden (door een erkende asbestverwijderaar)
- Aanmaning opdrachtgever/eigenaar
Omdat ook de opdrachtgever niet helemaal vrijuit gaat en niet voldoet aan de beheersplicht, is het aangewezen een aanmaning op te maken ten aanzien van de opdrachtgever. Deze aanmaning biedt een opportuniteit om de overtreder te informeren over de bestaande wetgeving. Heeft de eigenaar van de woning zelf het dak ontmost of gereinigd, kan er een pv ten laste van de eigenaar, die dan de hoedanigheid heeft van 'overtreder', opgemaakt worden.

5.3 HET PLAATSEN VAN ZONNEPANELEN OF ANDERE CONSTRUCTIES OP EEN ASBESTDAK OF -GEVEL

= het plaatsen van constructies zoals zonnepanelen, overzetskappen, zonneboilers, reclamepanelen op asbestcementen dak- of gevelbekleding.

Probleem

Bij het plaatsen beschadigt men het asbestcement door het te belopen, bewerken, doorboren. Een latere dak- of gevelrenovatie wordt moeilijker en duurder. Het plaatsen van een overzetskapp sluit de verweerde asbestbekleding in: het asbestprobleem blijft aanwezig en wordt meestal zonder melding overgedragen aan een nieuwe eigenaar. Het verbod geldt ongeacht of aangetoond wordt dat het asbestdak of de asbestgevel beschadigd wordt bij het plaatsen van de constructie.

Daarnaast geldt het verbod ook voor niet-asbesthoudende dak- en gevelbekleding als daarbij onderliggende asbesthoudende materialen beschadigd worden, bijvoorbeeld onderdakplaten.

Ook niet recente plaatsingen van na 27/4/2019 kunnen geverbaliseerd worden. De datum van overtreding kan bijvoorbeeld nagegaan worden op basis van bewijsdocumenten zoals een factuur, keuringsverslag, aanmelding bij Fluvius, enz. Is een pv niet aangewezen of het misdrijf is verjaard, dan kan de toezichthouder nog steeds sensibiliseren en aanmanen om geen bijkomende zonnepanelen te installeren.

Rechtsgronden milieumisdrijf

- Materialendecreet art. 12 §2 en §4 en art. 33/1
- Vlarem II, art. 4.7.0.1. en 6.4.0.1. § 1, 3° en §5

Acties

- Een pv opmaken tegen de plaatser van de constructie:
  - De toezichthouder kan een pv opstellen voor het aanbrengen van een constructie op een asbestdak. In de motivering bewijst hij het strijdig gebruik van het materiaal (=zonnepaneel) aan de hand van artikel 33/1 van het Materialendecreet.
  - Gebeurt de vaststelling retroactief, dan kan de toezichthouder onderzoeken wanneer de plaatsing is gebeurd (voor of na 27/4/2019) en door welke firma de plaatsing is uitgevoerd.
- Bestuurlijke maatregel
  - werken stilleggen: Als de dragende constructie nog moet geplaatst worden, heeft het zin de plaatsing stop te zetten. Opleggen om de panelen terug te verwijderen kan voor een nieuw risico op asbestvezelverspreiding zorgen. Het dak is dan al beschadigd en het demonteren zou nieuwe risico's en schade kunnen veroorzaken.

- sanering van de omgeving als contaminatie wordt vastgesteld: door afvalverwijdering en reiniging van verharde oppervlaktes door een erkend asbestverwijderaar: reiniging van verharde oppervlaktes, dakgoten, terrassen en opritten, ook bij de burelen (na te gaan via kleefstalen), leegmaken en reiniging van de regenwaterput
- Aanmaning opdrachtgever/eigenaar
Omdat ook de opdrachtgever niet helemaal vrijuit gaat en niet voldoet aan de beheersplicht, is het aangewezen een aanmaning op te maken ten aanzien van de opdrachtgever. Deze aanmaning biedt een opportuniteit om de overtreder te informeren over de bestaande wetgeving. Heeft de eigenaar van de woning zelf zonnepanelen geplaatst, kan er uiteraard wel een pv tegen de eigenaar, die dan de hoedanigheid heeft van 'plaatser van zonnepanelen' opgemaakt worden.

5.4 INSLUITEN VAN ASBESTMATERIALEN

= asbesthoudende materialen die weggenomen moeten worden om een asbestveilige toestand te verkrijgen, insluiten of bedekken. Het insluiten van bijvoorbeeld asbestcementen gevelbekleding (een wachtgevel) is niet toegelaten.

Probleem

Bij het insluiten van asbestmaterialen blijft het asbestprobleem aanwezig en wordt het meestal zonder melding overgedragen aan een nieuwe eigenaar. Het nieuw opgebouwde deel moet niet terug afgebroken worden. De leien die verborgen zitten achter het reeds opgebouwde deel van het nieuwe gebouw, moeten dus niet verwijderd worden en opgenomen worden in het postinterventiedossier (PID verplicht sinds 1 mei 2001). De aannemer bezorgt een kopie daarvan aan de toezichthouder, als bewijsstuk voor in het dossier.

Rechtsgronden milieumisdrijf

- Materialendecreet art. 12 §2 en §4 en art. 33/1
- Vlarem II, art. 4.7.0.1. en 6.4.0.1. § 1, 3° en §5

Acties

- werken stilleggen
- opmaken pv ten laste van aannemer en opdrachtgever
- opmaken bestuurlijk maatregel:
  - de resterende asbestmaterialen verwijderen via eenvoudige handelingen
  - bewijs van reglementaire afvoer asbestafval opvragen: acceptatiebewijs of verwerkingsbewijs vergunde inrichting
  - kopie van postinterventiedossier opvragen

5.5 HET ACHTERLATEN OF HERGEBRUIKEN VAN ASBESTHOUDENDE AFVALSTOFFEN OP EIGEN TERREIN

= het achterlaten van buiten gebruik gestelde asbestmaterialen of het hergebruiken van asbestmaterialen in een nieuwe toepassing.

Een afvalstof is elke stof of elk voorwerp waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen. Het achterlaten van afvalstoffen wordt letterlijk vermeld in art. 12 §1 van het Materialendecreet. Het gaat zowel om achterlaten van afval op eigen terrein als om 'sluikstorten' op andermans terrein.

Bijlage XVII van de REACH-verordening nr. 1907/2006 verbiedt om asbesthoudende materialen te hergebruiken.

Door dit verbod krijgt het asbesthoudend materiaal de status 'afval' op het moment dat het verwijderd/gedemonteerd wordt. Het Materialendecreet bepaalt dat ieder zich op de juiste manier moet ontdoen van afvalstoffen. Zo is het verboden om een gedemonteerde golfplaat als tuinafboording of afdek van een houtstapel te gebruiken. De golfplaat wordt een afvalstof zodra ze gedemonteerd wordt.

Probleem

In een asbestafbouwbeleid willen we zoveel mogelijk asbestmaterialen wegnemen uit onze gebouwen en leefomgeving. Dat doen we als ze risicovol zijn of wanneer ze buiten gebruik gesteld worden bij vervanging of werken. Hergebruiken in een nieuwe toepassing staat haaks op een afbouwbeleid en is niet toegestaan.

Rechtsgronden milieumisdrijf

- Vlarem II, art. 4.7.0.1. en 6.4.0.1 §1 en §4
- Materialendecreet art. 12 §1 en §3

Acties

- Aanmaning van de eigenaar of beheerder van de site of bij gebrek aan gevolg opmaken van een pv en opleggen van een bestuurlijke maatregel tot sanering en opruiming van alle asbestmaterialen en tot stopzetting van het hergebruik van asbestmaterialen
  - afdekken zones, partijen
  - afvoer naar recyclagepark (meestal enkel asbestcement) of vergunde inrichting voor verwerking (storten of reiniging) + controle via een afgiftebewijs (acceptatiedocument)
  - selectief slopen en gescheiden inzameling afvalstoffen

TIP: Alle lokale besturen organiseren een bronophalingsproject waarbij de burger aan een voordelig tarief asbestcement kan laten ophalen door de plaatselijke afvalintercommunale. Meestal beschikt de gemeente ook over informatiebrochures over hoe asbestcement veilig te verwijderen.

5.6 ONZORGVULDIGE SLOOP OF AFBRAAK

= het al dan niet bewust hanteren van een onjuiste verwijderingsmethode en onveilige werkwijze bij de renovatie of sloop van een gebouw

Voordat zijn werknemers beginnen met renovatie- of sloopwerken aan gebouwen of infrastructuur, moet de werkgever een destructieve asbestinventaris (laten) opmaken. Als er asbest wordt aangetroffen, maakt de (sloop)aannemer een risico- en werkplan op en meldt hij de werf 15 dagen voordat de werkzaamheden aanvatten aan de lokale directie Toezicht op het Welzijn op het Werk en aan zijn preventieadviseur of arbeidsgeneesheer.

Risicovolle asbesttoepassingen mogen enkel door erkende asbestverwijderaars verwijderd worden. Zij werken volgens strikte veiligheidsprocedures. De verwijdering van minder risicovolle asbesttoepassingen mag ook via de methodiek van 'eenvoudige handelingen' door een aannemer of zelfstandige.

Oorzaken van onzorgvuldige sloop of afbraak zijn veelal:

- het aanwezige asbest is niet correct in kaart gebracht via een destructieve asbestinventaris of sloopopvolgingsplan;
- de werknemers beschikken niet over de juiste kennis via opleiding (eenvoudige handelingen) of erkenning (erkend asbestverwijderaar);

Probleem

Blootstellingsrisico's voor de uitvoerders en derden, de verspreiding of het achterlaten van asbestdeeltjes en de contaminatie van recycleerbare afvalstromen.

Rechtsgronden milieumisdrijf

- Vlare II, art. 4.7.0.1 (ingedeelde inrichtingen) en 6.4.0.1 §1-5
- Materialendecreet art. 12 §1 en §3
- Vlarema art. 4.3.1 en 4.3.2: gescheiden inzameling van afvalstoffen (+ Vlare II 4.7.0.1 §4 en art. 6.4.0.1 §4)
- Vlarema, art. 4.3.3: sloopopvolgingsplan verplicht voor gebouwen met gebouwwolume >1000 m³ (niet residentieel) of >5000m³ (hoofdzakelijk residentieel) (uitgezonderd ééngezinswoningen)

Acties

- TWW contacteren als de werken worden uitgevoerd door werknemers en de werken nog in uitvoering zijn

- opvragen van verplichte documenten zoals asbestinventaris van de werkzone of de sloopinventaris van een slooopopvolgingsplan, werfmelding aan Fod Waso en 30bis, attesten eenvoudige handelingen, aanwezigheidsregister;
- nagaan of de asbestverwijderaar erkend is in geval van niet-hechtgebonden of risicovolle asbestmaterialen; een lijst van de erkende asbestverwijderaars is terug te vinden op de website van Fod Waso.
<https://werk.belgie.be> → erkenningen
- opleggen van een bestuurlijke maatregel of veiligheidsmaatregel (zie overzicht in hoofdstuk 4.2) in functie van
  - risicobeheer
  - sanering van asbestresten
  - en eventueel flankerende maatregelen

5.7 ACCIDENTEEL AANTREFFEN ASBESTHOUDENDE MATERIALEN TIJDENS GRAAFWERKEN IN PUIN OF GROND (OORSPRONG ONBEKEND)

= het uitgraven of nivelleren van bodem of puin verontreinigd met asbesthoudend materiaal, de bron en het tijdstip van aanbrengen zijn onbekend

Probleem

Er is sprake van asbesthoudende bodemverontreiniging als in de bodem op basis van monsternamen en labo-analyse een gemiddelde concentratie asbest > 100 mg/kg.ds wordt vastgesteld. Meer informatie over melden van bodemverontreiniging is terug te vinden op volgende webpagina <https://ovam.vlaanderen.be/voor-gemeenten>.

Het Bodemdecreet en het Vlarebo bepalen de verplichtingen bij het vaststellen van een bodemverontreiniging. De exploitant/gebruiker/eigenaar kan dan aangeduid worden als saneringsplichtige.

Als gebouwen/constructies daterend uit de periode 1945-2001 onzorgvuldig zijn gesloopt of grondig zijn gerenoveerd (inclusief afbraakwerken), of wegen en verhardingen onzorgvuldig zijn opgebroken, dan kan asbestverdacht puin op of in de bodem zijn terechtgekomen. De mogelijke asbestverontreiniging is dan in hoofdzaak op het bronperceel of langsheen de perceelgrenzen aanwezig. In dit geval heeft het asbestverdacht puin een 'in situ' oorsprong.

Als asbestverdacht puin werd aangevoerd als bijvoorbeeld verhardingsmateriaal of als aanvul- of ophoogmateriaal (grachten, beken, depressies of andere structuren), is er sprake van een 'externe' oorsprong.

Het aanwezige puin kan vermengd zijn met de bodem. In functie van het puingehalte en op basis van de bodemkenmerken wordt het bodemprofiel in zijn verschillende bodemlagen opgedeeld. Een bodemlaag wordt als **puinhoudend** gekarakteriseerd als meer dan 5 %, maar minder dan 75% bodemvreemde stenen of

steenachtige materialen aanwezig zijn. Een laag wordt als een **puinlaag** beschouwd als er meer dan 75% bodemvreemde stenen of steenachtige materialen voorkomen. **Puinrijke bodemlagen** met meer dan 25 % en minder dan 75% puin zijn lagen van gemengde afvalstoffen waarop de bepalingen van het Materialendecreet van toepassing zijn.

Vooraleer de bodem uit deze lagen kan gebruikt worden, moet er een zeping gebeuren. Het gebruik van de afgezeefde bodem valt vervolgens onder de bepalingen van het VLAREBO. Het afgezeefde puin wordt verwijderd/verwerkt volgens de bepalingen van het Materialendecreet.

De erkende bodemsaneringsdeskundige kan administratief (historisch onderzoek) motiveren dat de 'puinhoudende bodemlaag' in de uit te graven zone niet asbestverdacht is. Het is vrij onwaarschijnlijk dat asbest aanwezig is onder een verharding die er al sinds de jaren vijftig ligt. Puinlagen waarvan aangetoond kan worden dat ze conform de bepalingen van het Materialendecreet toegepast zijn (Copro/Certipro-keuring), zijn evenmin verdacht."

[Asbesthoudende afvalstoffen in de bodem \(vlaanderen.be\)](https://ovam.vlaanderen.be)

[Gebruik van bodemmaterialen \(grondverzet\) \(vlaanderen.be\)](https://ovam.vlaanderen.be)

TIP: Lees ook de [Code goede praktijk Gebruik bodemmaterialen Leidraad asbest 1.pdf \(ovam.be\)](https://ovam.vlaanderen.be)

Rechtsgronden milieumisdrijf

- Vlarem II, art. 4.7.0.1. en 6.4.0.1. §1,1°-3°, §3-4
- Materialendecreet art. 38, art. 12 §1 en §3

Acties

- stopzetten van de graafactiviteiten als veiligheidsmaatregel
- risicobeheer: afdekken graaffront, uitgegraven-geladen partijen afvoeren, vermenging met niet-verontreinigde zones vermijden
- aanstellen van een erkende bodemsaneringsdeskundige, indien regelgeving grondverzet van toepassing (> 250 m³ ontgraven)
- als er verontreinigde zones achterblijven: (laten) nagaan of er sprake is van bodemverontreiniging. Er is sprake van asbesthoudende bodemverontreiniging wanneer in de bodem op basis van monsternamen en labo-analyse een gewogen gemiddelde concentratie asbest > 100 mg/kg.ds wordt vastgesteld. Meer informatie over melden van bodemverontreiniging is terug te vinden op volgende webpagina <https://ovam.vlaanderen.be/voor-gemeenten>
- afvoer naar een vergunde inrichting voor verwerking (storten of reiniging) + controle via afgiftebewijs (acceptatiedocument)
- gescheiden inzameling van afvalstoffen

5.8 BOUWPUIN (GRANULATEN MET ASBESTHOUDEND MATERIAAL) WORDT AANGEBRACHT OP EEN TERREIN

= het aanbrengen van partijen mengpuin, gerecycleerde granulaten met asbesthoudend materiaal

Probleem

De aanwezigheid van asbesthoudend materiaal in mengpuin is sinds 1998 in de Vlaamse milieuwetgeving verboden, parallel met het federale productieverbod voor asbestcement. Vergunde inrichtingen voor het breken van slooppuin tot granulaten (mengpuin) mogen geen vrachten met visuele aanwezigheid van asbesthoudend materiaal aanvaarden. In de gerecycleerde granulaten mag maximum een berekende concentratie van 100 mg/kg.ds aan asbesthoudend materiaal aanwezig zijn.

Rechtsgronden milieumisdrijf

- Vlarem II, art. 4.7.0.1 en 6.4.0.1 §1, §3
- Materialendecreet art. 12 §1 en §3
- Vlarema: art. 2.3.2.1.§1 5° het berekende totaalgehalte aan asbestvezels bedraagt maximaal 100 mg/kg droge stof (criterium voor grondstof te gebruiken als bouwstof)

Mogelijke (bestuurlijke) maatregelen

- stopzetten van de activiteiten
- afdekken van de zones, partijen indien aanwijzingen niet-hechtgebonden asbest
- controle op afleveringsbonnen van Copro of Certipro
- staalname van een partij puin voor controle op een maximaal asbestgehalte 100 mg/kg.ds
- afvoer naar vergunde inrichting voor verwerking (storten of reiniging) + controle via een afgiftebewijs/acceptatiedocument
- gescheiden inzameling afvalstoffen

Aandachtspunt

De toezichthouder kan bestuurlijke maatregelen opleggen aan de (rechts)persoon die onreglementair bouwpuin aanbrengt, niet aan producent of leverancier.

5.9 CASE 9: GROND MET ASBESTHOUDENDE MATERIELEN WORDT AANGEBRACHT OP EEN TERREIN

= het aanbrengen van uitgegraven grond met asbesthoudend materiaal voor het aan- of opvullen van een terrein. De oorsprong van de uitgegraven grond kan het perceel zelf zijn of extern. Door een onzorgvuldige sloop of door een historisch aanwezige asbestverontreiniging kunnen uitgegraven bodempartijen verontreinigd zijn met asbest. Uitgegraven hopen verontreinigd met asbest in een concentratie hoger dan de berekende norm 100 mg/kg.ds moeten afgevoerd worden voor verwerking (reiniging of storten).

Probleem

Artikel 38 van het Materialendecreet bepaalt dat bodemmaterialen zoals uitgegraven bodem als afvalstoffen worden beschouwd als zij niet gebruikt worden overeenkomstig de bepalingen voor het gebruik en de traceerbaarheid van bodemmaterialen, vermeld in het Bodemdecreet van 27 oktober 2006 en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Als het volume uitgegraven grond meer dan 250m³ bedraagt, moet er steeds een technisch verslag zijn opgemaakt. Dit geldt ook voor kleinere volumes als de uitgraving plaatsvond op een verdachte grond [Wanneer is er een technisch verslag nodig? \(vlaanderen.be\)](#).

Als een bodem op basis van monsternamen en labo-analyse een asbestconcentratie bevat hoger dan 100 mg/kg.ds, wordt dat beschouwd als een asbesthoudende bodemverontreiniging. Het Bodemdecreet en het Vlarebo bepalen de verplichtingen als een bodemverontreiniging wordt vastgesteld. Asbest in de bodem kan door opwaaien of bij belopen, berijden of bewerken blootstellingsrisico's veroorzaken voor de mens.

Rechtsgronden milieumisdrijf

- Vlarem II, art. 4.7.0.1. en 6.4.0.1. §1
- Materialendecreet art. 38, 12 §1, §3

Acties

- stopzetten van de activiteiten met een bestuurlijke maatregel of veiligheidsmaatregel
- afdekken indien aanwezigheid van niet-hechtgebonden of sterk verweerd asbestafval
- controle op aanwezigheid van een technisch verslag of bodembeheerrapport (cfr. grondverzetregeling)
- de aangebrachte grond laten verwijderen met aandacht voor de regels van het grondverzet
- afvoer naar een vergunde inrichting voor verwerking (storten of reiniging) en controle hierop via een afgiftebewijs / acceptatiedocument
- als verontreinigde zones achterblijven: (laten) nagaan of er sprake is van bodemverontreiniging. Er is sprake van asbesthoudende bodemverontreiniging wanneer in de bodem op basis van monsternamen en labo-analyse een gewogen gemiddelde concentratie asbest > 100 mg/kg.ds wordt vastgesteld. Meer informatie over melden van bodemverontreiniging is terug te vinden op volgende webpagina ['Melding bodemverontreiniging' Voor gemeenten \(vlaanderen.be\)](#)

Wat moet er gebeuren met een partij grond + puin vermengd met asbest?

- TOP: Tussentijdse Opslagplaats: [Lijst erkende Tijdelijke opslagplaatsen voor uitgegraven bodem \(vlaanderen.be\)](#)
- CGR: Centrum voor Grondreiniging: [Lijst erkende centra voor grondreiniging \(vlaanderen.be\)](#)

Zij zullen de reinigbaarheid en accepteerbaarheid evalueren. Als de partij niet-reinigbaar is, zal die naar een stortplaats vergund voor asbesthoudende grond afgevoerd moeten worden.

[Lijsten Verwerkers Labos \(ovam.be\)](#)

6 ONDERSTEUNING VOOR DE LOKALE TOEZICHTHOUDER

Gemeentelijke toezichthouders (dus niet de toezichthouders van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden of politiezones) kunnen zich laten ondersteunen door gewestelijke toezichthouders van de afdeling Handhaving (technisch-inhoudelijk of op het vlak van de handhaving zelf). Dit kan bijvoorbeeld nodig zijn voor complexe situaties die zowel technisch als situationeel van aard kunnen zijn. De OVAM heeft zelf geen toezichtsbevoegdheid voor asbestovertredingen maar ondersteunt de lokale toezichthouders met advies bij asbestincidenten in de gemeente.

De OVAM voorziet ook in tweedelijnsondersteuning en -advies bij asbestincidenten. Lokale toezichthouders of gemeenten die te maken hebben met complexe asbestsituaties of met verschillende interpretaties/belangen die een handhavingstraject bemoeilijken, kunnen beroep doen op de expertise van een asbestdeskundige via het raamcontract van de OVAM. Een asbestdeskundige kan, na afspraak met de lokale toezichthouder, ter plaatse komen om een onderzoek te doen op de site van het asbestincident, en een advies te geven betreffende het handhavingstraject.

De asbestdeskundige is zelf niet bevoegd om een handhavingstraject op te starten. Het is aan de lokale toezichthouder om aan de slag te gaan met het advies van de asbestdeskundige. Het rapport van de asbestdeskundige is daarbij de objectieve basis om een handhavingstraject te onderbouwen.